

اختلال شخصیت مرزی نوعی از اختلال دوقطبی نیست

دکتر مهرداد افتخار^۱، دکتر امیر شبانی^۲

Borderline Personality Disorder Is Not a Subtype of Bipolar Disorder

Mehrdad Eftekhar^{*}, Amir Shabani^۲

Abstract

Broadening the concept of bipolar spectrum, selective attention to similarities between the spectrum and other disorders and ignoring the differences, abandonment of skillful clinical judgment and permissiveness in diagnosing this spectrum have led to the inclusion of several disorders such as borderline personality disorder in this spectrum. Grouping together borderline personality disorder and bipolar disorder might have therapeutic consequences for patients and, may even deprive them from appropriate treatment; therefore, clarifying the differences between the two is of significant importance. Biological aspects such as neurotransmitter abnormalities, serum cortisole level, dexamethasone suppression test and sleep abnormalities of borderline patients resemble MDD more than they resemble bipolar disorders. From a phenomenological perspective, mood abnormalities of borderline patients are different from that of mood disorders in essence. Also, there are significant differences between the two disorders in terms of course and treatment. Therefore, if we pay attention to these disorders from different perspectives, we will find significant differences, which preclude the simple inclusion of borderline personality disorder within the bipolar spectrum.

Key words: bipolar disorder; borderline personality disorder; biological markers

[Received: 1 January 2009; Accepted: 15 April 2009]

چکیده

گسترش دامنه تشخیصی اختلال‌های طیف دوقطبی، تکیه بر شباهت‌های این طیف با دیگر اختلال‌ها و نادیده گرفتن تفاوت‌های آنها، به کاربردن تضادیات بالینی ماهرانه و همچنین آسان‌گیری در تشخیص این گروه از اختلال‌ها موجب شده تا بسیاری از بیمارانی که از دیگر اختلال‌های روانیزشکی مانند اختلال شخصیت مرزی رنج می‌برند، در این طیف طبقه‌بندی شوند. از آن جای که در یک گروه جای دادن اختلال دوقطبی و اختلال شخصیت مرزی می‌تواند پیامدهای درمانی برای بیماران داشته باشد و حتی سبب محروم شدن آنان از درمان‌های موردنیاز گردد، روشن کردن تفاوت‌های این دو اختلال از اهمیت زیادی برخوردار است. جنبه‌های زیست‌شناخنی شامل تغییر در پایامران‌های عصبی، کورتیزول خون و آزمون سرکوب کورتیزول و اختلال‌های خواب در بیماران مرزی بیشتر به اختلال افسردگی اساسی شابست دارند تا اختلال دوقطبی از نظر علامت‌شناسی و بیزگی‌های خلقی در اختلال شخصیت مرزی با اختلال‌های خلقی متفاوت است. سیر و درمان اختلال شخصیت مرزی با نیز با اختلال‌های خلقی تفاوت‌هایی غیرقابل چشمپوشی دارد. بنابراین چنان‌چه به ویژگی‌های این دو اختلال از دیدگاه‌های گوناگون توجه نماییم، تفاوت‌های آشکاری خواهیم یافت که با در نظر گرفتن آن‌ها به آسانی نمی‌توان اختلال شخصیت مرزی را در طیف دوقطبی قرار داد.

کلیدواژه: اختلال دوقطبی؛ اختلال شخصیت مرزی؛ شاخص‌های زیست‌شناخنی؛ علامت‌شناسی؛ سیر؛ درمان

[دریافت مقاله: ۱۳۸۷/۱۰/۱۲؛ پذیرش مقاله: ۱۳۸۸/۱/۲۶]

^۱روانیزشک، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی ایران، مرکز تحقیقات بهداشت روان، تهران، خیابان سفارتخان، خیابان نیایش، خیابان شهید منصوری، استیتر روانیزشکی تهران، دورنگار: ۰۶۴۶۲-۰۶۶۵-۲۱۰۰ (نوبنده مسئول). E-mail: mehrdad.eftekhar@gmail.com.^۲روانیزشک، دانشیار دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی-درمانی ایران، مرکز تحقیقات بهداشت روان، گروه پژوهشی اختلالات دوقطبی.

* Corresponding author: Psychiatrist, Associate Prof. of Iran University of Medical Sciences, Mental Health Research Centre, Tehran Psychiatric Institute, Niayesh St., Satar Khan Ave., Tehran, Iran. I.R. Fax: +9821-66506862. E-mail: mehrdad.eftekhar@gmail.com;

^۲ Psychiatrist, Associate Prof. of Iran University of Medical Sciences, Mental Health Research Centre, Bipolar Disorders Research Group.

مقدمه

گرفته شده توسط وی توجه چندانی نمی شود. این مقاله کوشیده است تا بازبینی بررسی های انجام شده درباره این دو اختلال، از دیدگاه های متفاوت زیست شناختی، علامت شناختی، پاسخ به درمان و سیر بیماری، رابطه این دو اختلال را بررسی نماید.

۱- شاخص های زیست شناختی

الف- اختلال های پیام رسان های عصبی- آمین های بیوزنیک
پسیاری از فرضیه های مربوط به پیام رسان های عصبی (نورو ترانسمیترها) در اختلال های گوناگون روانپردازی، از پاسخ درمانی بیماران به گروه های دارویی شکل گرفته اند. برای نمونه فرضیه دو پامینی اسکیزو فرنیا (موری^۱، لپین^۲ و دی^۳، ۲۰۰۸) بر پاسخ درمانی بیماران مبتلا به اسکیزو فرنیا به داروهای سد کننده دوپامین بنا شده است و یا از سازو کارهای تأثیر لیتیوم و داروهای ضد تشنج، فرضیه هایی در مورد اختلال دوقطبی شکل گرفته است (پست^۴، اسپیر^۵، هیوگ^۶ و اسکینگ^۷، ۲۰۰۳). این مسئله در مورد فرضیه نقش آمین های بیوزنیک در اختلال افسردگی اساسی (آگورل^۸، ۱۹۸۱) نیز همین گونه است. از آنجا که یک گروه دارویی خاص در BPD اثر درمانی محوری نداشته، داروهای گوناگونی در درمان آن به کار برده شده و هر کدام تا اندازه ای با پاسخ درمانی همراه بوده اند، راه شناخت سبب شناسی دشوار بوده است (نیو^۹، تریبواسر^{۱۰} و چارنی^{۱۱}، ۲۰۰۸).

پژوهش های بسیاری ارتباط میان کاهش فعالیت سروتونینی مرکزی را با رفتارهای تکانشگری^{۱۲}/ پر خاشگری (وتزلر^{۱۳}، کاهن^{۱۴}، آسنیز^{۱۵}، کرن^{۱۶} و وان پراگ^{۱۷}، ۱۹۹۱؛ ریدینگ^{۱۸}، لیندستروم^{۱۹}، ترسکمان- بندز^{۲۰}، ۲۰۰۸؛ وان پراگ^{۲۱}، پلاتچیک^{۲۲}، کنت^{۲۳}، ۱۹۸۶؛ دو کوپیر^{۲۴}، ۱۹۸۷) و خود کشی (وان پراگ، ۲۰۰۰؛ گولدن^{۲۵} و همکاران، ۱۹۹۱)

طبقه بندی در دو محور متفاوت سیستم DSM-IV-TR^{۲۶} (انجمن روانپردازی آمریکا، ۲۰۰۰)، شبات های اختلال دوقطبی^{۲۷} (BD) و اختلال شخصیت مرزی^{۲۸} (BPD) را از چشم پژوهشگران دور نکرده و سبب مطرح نشدن این فرضیه که اختلال شخصیت مرزی را می توان گونه ای از اختلال طیف دوقطبی دانست، نگردیده است. از هواهاران این فرضیه می توان به اکیسکال^{۲۹} (۲۰۰۴) اشاره کرد که در توشه هایش با پافشاری بر این فرضیه، شواهد وابستگی اختلال شناختی مرزی (BPD) به اختلال دوقطبی (BD) را ارایه نمود. در مقابل، گروه دیگری از پژوهشگران که بیشتر به پژوهش در زمینه اختلال های شخصیت پرداخته اند، به مخالفت با این ایده برخاسته و شواهد استقلال این دو را مطرح کرده اند (گاندرسون^{۳۰} و همکاران، ۲۰۰۶) که این تقابل به یکی از جذاب ترین مباحث علمی در زمینه اختلال های خلقی و شخصیت تبدیل شده است.

به نظر می رسد گسترش دامنه تعریف اختلال های دوقطبی (شعبانی، زلفی گل و اکبری، ۲۰۰۹) به همراه به کار نپرداخت قضاوت بالینی ماهرانه و یا تنها به کار گیری برخی پرسش های سطحی که به تشخیص های مثبت کاذب اختلال های دوقطبی می انجامد (شعبانی، حبیبی و همکاران، ۲۰۰۹؛ شعبانی، حسن زاده، دانش آموز، اکبری و ثابتان، ۲۰۰۹) به BPD نیز سروایت کرده است. این بیش تشخیصی BD می تواند مشکلات تشخیصی و درمانی زیادی برای بیمارانی که از دیگر اختلال های روانپردازی رنج می برند پدید آورد (شعبانی، ۱۳۸۸؛ شعبانی، ۲۰۰۷). افزون بر آن، گستردگی بیش از اندازه دایره تشخیصی اختلال دوقطبی ممکن است مانع برای پژوهش های BD و به سرانجام نرسیدن آن ها باشد (بالداسارینی^{۳۱}، ۲۰۰۰). گسترش دایره تشخیصی BD به شکلی که BPD را نیز در بر گیرد و همچنین عدم به کار گیری قضاوت بالینی ماهرانه؛ که گاهی می توان آن را بی مبالغه تشخیصی نامید، را می توان در این موارد مشاهده کرد:

- تعمیم بی مورد درمان های حاد و نگهدارنده دارویی BD به BPD همانند خودداری از تجویز داروهای مهار کننده اختصاصی باز جذب سروتونین^{۳۲} (SSRIs) به بیماران BPD،
- بی توجهی یا کم توجهی به عوامل محیطی مؤثر در BD،
- چشم پوشی از ارایه روان درمانی به بیماران BPD، با این فرض که چنانچه خلی بیمار کنترل شود همه علایم بیمار کنترل خواهد شد. در این رویکرد به علایمی چون حساسیت زیاد بیمار به طردشدن و یا سازو کارهای دفاعی به کار

1- Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (4th. ed.) Text Revision	2- bipolar disorder
3- borderline personality disorder	
4- Akiskal	5- Gunderson
6- Baldessarini	
7- selective serotonin reuptake inhibitors	
8- Murray	9- Lappin
10- Di	11- Post
12- Speer	13- Hough
14- Xing	15- Agurell
16- New	17- Triebwasser
18- Charney	19- impulsivity
20- Wetzler	21- Kahn
22- Asnis	23- Korn
24- VanPraag	25- Ryding
26- Lindstrom	27- Traskman-Bendz
28- Plutchik	29- Conte
30- De Cuyper	31- Golden

از سوی دیگر اگر چه افسردگی یک قطبی با کاهش فعالیت سروتونینی همراه است (آگورل، ۱۹۸۱)، کاهش سروتونین و متابولیت‌های آن به عنوان یکی از تغییرات زیست‌شناختی BD مطرح نیست (پست و همکاران، ۲۰۰۳). هم‌چنین اثربخشی داروهای مهارکننده اختصاصی بازجذب سروتونین در مرحله افسردگی اختلال دوقطبی مورد سؤوال است (قائمی، وینگو^{۲۲}، فیلکوسکی^{۲۳} و بالدسارینی، ۲۰۰۸) و این داروها ممکن است باعث بازگشت علایم مانیا و بدترشدن سیر اختلال دوقطبی شوند (بوند^{۲۴}، نورونها^{۲۵}، کیور-سانتانا^{۲۶}، لام^{۲۷} و یاتام^{۲۸}، ۲۰۰۸).

ب- کورتیزول و آزمون سرکوب دگزاماتازون^{۱۰} (DST)
اختلال در محور هیپوتالاموس- هیپوفیز- آدرنال یکی از مهم‌ترین یافته‌ها در اختلال افسردگی اساسی است (ایسینگ^{۲۹} و همکاران، ۲۰۰۵). هر چند اختلال در آزمون سرکوب دگزاماتازون در شماری از مطالعات BPD هم نشان داده شده است (وینگلفلد^{۳۰} و همکاران، ۲۰۰۷)، اما بیشتر بررسی‌ها آن را تأیید نکرده‌اند و یافته‌های مثبت برخی پژوهش‌های را به دلیل همبودی اختلال‌های محور یک دانسته‌اند (دولافونت^{۳۱}، بوس^{۳۲}، ویزیت^{۳۳} و مندلوبیکز^{۳۵}، ۲۰۰۲). برای نمونه در یک بررسی مقایسه‌ای بین ۲۰ بیمار مبتلا به BPD بدون اختلال افسردگی هم زمان و ۲۰ بیمار مبتلا به MDD، تنها پنج بیمار افسردگی هم زمان و ۲۰ بیمار مبتلا به MDD، تنها پنج بیمار از گروه BPD، DST مختلف داشتند در حالی که این رقم در گروه MDD، ۱۳ بود. هم‌چنین در این بررسی، پاسخ تخفیف یافته TSH به TRH در گروه اول در یک نفر و در گروه دوم در نه نفر دیده شد. بنابراین پژوهشگران در این بررسی شباهت تغییرات هورمونی بین دو اختلال را تأیید نکردنند (دولافونت و مندلوبیکز، ۱۹۹۶). در BD، گرچه ممکن

که از علایم شایع BPD هستند، نشان داده‌اند. در این راستا، سطح پایین‌تر^۵- هیدروکسی ایندول استیک اسید (یک متابولیت سروتونین) مایع مغزی- نخاعی در افراد پرخاشگر و یا اقدام کننده به خودکشی به خوبی نشان داده شده است (برراون^۱ و همکاران، ۱۹۸۲). هم‌چنین پایین‌بودن سطح سروتونین پلاکت که می‌تواند شاخصی از سروتونین مغزی باشد در افراد با سابقه تکانشگری/ پرخاشگری به عنوان یک شاخص زیست‌شناختی دانسته شده است (گواس^۲، سرنانسکی^۳، کوکارو^۴، ۲۰۰۴). در بررسی پاسخ پرولاکتین به فلفورامین به عنوان شاخص فعالیت سروتونینی مغزی، سه گروه افراد مبتلا به اختلال افسردگی، مبتلا به اختلال شخصیت و گواه باهم مقایسه شدند (کوکارو و همکاران، ۱۹۸۹). این بررسی نشان داد که کاهش فعالیت سروتونین مرکزی با «سابقه اقدام به خودکشی» در هر دو گروه اختلال افسردگی و اختلال شخصیت و با «رفاه‌های تکانشی/ پرخاشگری» تنها در گروه اختلال شخصیت ارتباط دارد، اما با خلق افسوده رابطه‌ای ندارد. این یافته که سروتونین نقش بر جسته‌ای در تکانشگری/ پرخاشگری دارد سبب شده تبا بررسی‌های تصویرنگاری هم با پرروب داروشناسی^۵ سروتونین (نیو و همکاران ۲۰۰۴؛ سولوف^۶، ملتزر^۷، گریر^۸، کانستنتین^۹ و کلی^{۱۰}؛ ۲۰۰۰؛ لیتون^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۱؛ نیو و همکاران، ۲۰۰۲) و هم در قالب پژوهش‌های PET که گیرنده‌های سروتونین را هدف قرار داده‌اند، انجام شود (سولوف و همکاران، ۲۰۰۷؛ فرانکل^{۱۲} و همکاران، ۲۰۰۵). برای نمونه ترانسپورتر سروتونین^{۱۳} در سینگولیت قدامی افراد پرخاشگر کمتر بوده است که می‌تواند نشان‌دهنده کم‌بودن فعالیت سروتونینی در این ناحیه مغزی باشد (فرانکل و همکاران، ۲۰۰۵). بنابراین مروز شواهد موجود بیانگر آن است که سطح پایین سروتونین مغزی یافته مشترک اختلال افسردگی اساسی^{۱۴} (MDD) (نه BD) و اختلالات شخصیت دارای ویژگی‌های تکانشگری/ پرخاشگری و خودکشی است. با این حال، یک محدودیت این بررسی آن بوده است که بیشتر به اختلال‌های پیام‌رسان‌های عصبی ابعادی از BPD همانند تکانشگری/ پرخاشگری یا خودکشی پرداخته‌اند تا طبقه رسمی BPD (سیور^{۱۵}، ترجرسن^{۱۶}، گاندروسون، لیوسی^{۱۷} و کندرل^{۱۸}، ۲۰۰۲). محدودیت دیگر آن است که بیشتر مطالعات سروتونین را مورد توجه قرار داده‌اند و پژوهش‌های بسیار کمی، دوپامین (فربیدل^{۱۹}، ۲۰۰۴) و استیل کولین (گوروپت^{۲۰}، کوینگ‌سرگ^{۲۱} و سیور، ۲۰۰۰) را بررسی کرده‌اند.

1- Brown	2- Goveas
3- Csernansky	4- Coccaro
5- pharmacological probes	6- Soloff
7- Meltzer	8- Greer
9- Constantine	10- Kelly
11- Leyton	12- Frankle
13- serotonin transporter	14- major depressive disorder
15- Siever	16- TorgerSEN
17- Livesley	18- Kendler
19- Friedel	20- Gurvits
21- Koenigsberg	22- Wingo
23- Filkowski	24- Bond
25- Noronha	26- Kauer-Sant'anna
27- Lam	28- Yatham
29- Dexamethasone Suppression Test	31- Wingenfeld
30- Ising	33- Bobes
32- De la Fuente	35- Mendlewicz
34- Vizuete	

افسردگی اساسی یا اپیزود افسردگی BD شباهت دارد و یافته‌های EEG خواب نمی‌تواند تمایز کننده BPD و BD باشد.

ت- تصویر نگاری

دو یافته در بررسی‌های تصویر نگاری مغزی بیماران BPD تکرار شده است: ۱- کاهش حجم شکنج سینگولیت قدامی^۶ (ACG) به عویژه ماده خاکستری به نسبت افراد سالم (هزلت^۷ و همکاران، ۲۰۰۵؛ تبارتزون^۸ و همکاران، ۲۰۰۳)؛ ۲- کاهش فعالیت قشر اریتوفروتال و سینگولیت قدامی در مقایسه با گروه گواه (لیتون و همکاران، ۲۰۰۱؛ سولوف و همکاران، ۲۰۰۰). هر دوی این یافته‌ها در بیماران BD هم گزارش شده است (بلومرگ^۹ و همکاران، ۲۰۰۳). این تشابه با دو فرضیه قابل توجیه است: ۱- پایه تغییرات کالبدشناختی و کارکرد منطقه‌ای مشترکی بین دو اختلال BPD و BD وجود دارد. ۲- تغییرات پیداشده در ACG و قشر اریتوفروتال ممکن است غیراختصاصی بوده و تنها یانگر اختلال در نقاطی از مغز باشند که در تنظیم هیجان‌ها دخالت دارند و بنابراین نیاز به انجام بررسی‌های بیشتر برای تعیین مدارهای مؤثر در BPD وجود دارد. بررسی‌های مربوط به کارکرد مناطق گوناگون مغزی بیشتر به تقویت فرضیه دوم کمک می‌کند. برای نمونه می‌توان به نقش ACG در پردازش عاطفی (همانند نقش آن در پرهیز از خطر^{۱۰} و کنترل خشم) (یانگ^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۹؛ اسپیت^{۱۲}، تیلر^{۱۳}، برامر^{۱۴}، هالاری^{۱۵} و روپیا^{۱۶}؛ بوس^{۱۷}، ترازل^{۱۸}، اندرسون^{۱۹} و نوبولوس^{۲۰}، ۲۰۰۸) اشاره کرد و تغییرات پیداشده مشابه در دو اختلال BPD و BD را غیر

است در اپیزود مانیز اختلال در DST دیده شود، در اپیزود افسردگی، شیوع اختلال DST بیشتر و تقریباً برابر با افسردگی یک‌قطبی است (استوکر^{۲۱} و همکاران، ۱۹۸۴). افزون بر آن شیوع اختلال در این آزمون در فاز مختلط^{۲۲} اختلال دوقطبی، بیشتر از مانیای خالص است (سوان^{۲۳} و همکاران، ۱۹۹۲). به بیان دیگر DST مختلف، نشانگر وجود وضعیت افسردگی در مرحله‌های گوناگون اختلال دوقطبی یا یک‌قطبی است در حالی که در مورد اختلال شخصیت مرزی توافق وجود ندارد.

پ- خواب

تغییرات خواب در MDD همانند کاهش تأخیر خواب REM^{۲۴}، افزایش Density REM و کاهش مراحل عمیق خواب از ثابت‌ترین بررسی‌های پلی‌سومنوگرافیک است. تغییرات خواب در اپیزود افسردگی BD نیز گزارش شده که شباهت زیادی به تغییرات خواب در MDD دارد و تفاوت‌های الکتروانسفالوگرافی^{۲۵} (EEG) خواب بین این دو اختلال اندک بوده است (رانو^{۲۶} و همکاران، ۲۰۰۲). بنابراین به نظر می‌رسد بر شباهت الگوی خواب بین این دو اختلال، توافق وجود دارد و EEG خواب نمی‌تواند بیماران یک‌قطبی را از دوقطبی جدا کند (ریمن^{۲۷}، برگر^{۲۸} و درهولزر^{۲۹}، ۲۰۰۲).

۱۵۰

۱۵۰

بیماران مبتلا به BPD هم از مشکلات خواب همانند کیفیت ذهنی^{۳۰} پایین خواب و رؤیاهای ناخوشایند رنج می‌برند (سمیز^{۳۱}، باسوگلو^{۳۲}، ابرینشک^{۳۳} و سنتین^{۳۴}، ۲۰۰۸). اما توافق بر سر این موضوع که نیم‌رخ خواب بیماران BPD کاملاً شبیه به افسردگی اساسی است وجود ندارد. برخی پژوهش‌ها، نیز خی شبیه افسردگی اساسی همانند اختلال‌های REM و کاهش مراحل عمیق خواب را گزارش کرده‌اند (آساد^{۳۵}، اکاشا^{۳۶} و اکاشا، ۲۰۰۲؛ بنسون^{۳۷}، کینگ^{۳۸}، گوردون^{۳۹}، سیلوا^{۴۰} و زارکن^{۴۱}، ۱۹۹۰؛ رینولد^{۴۲} و همکاران، ۱۹۸۵)، در حالی که در برخی بررسی‌ها تفاوت‌های چشم‌گیری با MDD گزارش شده است. برای مثال، در پژوهشی روی نمونه‌های زن مبتلا به BPD که اختلال خلقی همراه نداشتند، اگر چه latency REM کوتاه‌تری دیده شد ولی بیشتر از گروه گواه عادی، خواب عمیق مشاهده شد و در حقیقت تنها در بخش REM به MDD شباهت داشتند (فیلیپسن^{۴۳} و همکاران، ۲۰۰۵). این در حالی است که بسیاری از یافته‌ها دلالت بر اهمیت اختلال خواب عمیق (مراحل ۳ و ۴ خواب) در ایجاد علایم MDD دارند (روشكه^{۴۴} و مان^{۴۵}، ۲۰۰۲). بنابراین بر پایه بررسی‌هایی که بازبینی شدند، اختلال EEG خواب در BPD به اختلال

1- Stokes	2- mixed phase
3- Swann	4- Rapid Eye Movement
5- electroencephalography	6- Rao
7- Riemann	8- Voderholzer
9- Berger	10- subjective quality
11- Semiz	12- Basoglu
13- Ebrinc	14- Cetin
15- Asaad	16- Okasha
17- Benson	18- King
19- Gordon	20- Silva
21- Zarcone	22- Reynold
23- Philipsen	24- Roshke
25- Mann	26- anterior cingulate gyrus
27- Hazlett	28- Tebartz van
29- Blumberg	30- harm avoidance
31- Yang	32- Smith
33- Taylor	34- Brammer
35- Halari	36- Rubia
37- Boes	38- Tranel
39- Anderson	40- Nopoulos

اختصاصی (نه مربوط به خود یماری بلکه ناشی از علایم مشابه همانند پرخاشگری) به شمار آورد و بنابراین خدشهای بر فرضیه متفاوت بودن BD و BPD وارد ندانست.

۲- علامت‌شناسی

به صورت دوره‌های شدید کج خلقی، تحریک‌پذیری و اضطراب واکنشی تظاهر می‌کند [و نه افسردگی]. این ویژگی در واکنش به مشکلات با ابیه‌های بیرونی یا درونی بروز می‌نماید (کلارکین^{۱۰}، یثومانس^{۱۱} و کرنبرگ^{۱۲}، ۲۰۰۶). این در حالی است که در نوعی از BD (اختلال سایکلوتاپیک) که تابلوی بالینی آن شباهت بیشتری به BPD دارد، یکی از دوره‌های خلقی که پیوسته عود می‌کند، دوره افسردگی است. هنری^{۱۳} و همکاران (۲۰۰۱) نشان دادند که یماران دوقطبی نوع دو (BD-II) بیشتر در وضعیت افسردگی، خلق بالا، و یا تبدیل افسردگی و خلق بالا به یکدیگر هستند، ولی یماران BPD بیشتر دچار خشم، اضطراب، تحریک‌پذیری، پرخاشگری، واکنش‌پذیری خلق و تکانشگری می‌باشد.

ویژگی مهم دیگری که به عنوان وجه مشترک BD و BPD مطرح است، تکانشگری است. چند مورد از ملاک‌های تشخیصی BPD در DSM-IV-TR (انجمان روانپزشکی آمریکا، ۲۰۰۰) در ارتباط با تکانشگری یماران است و صفت^{۱۴} تکانشگری در بین دوره‌های خلقی یماران BD بیز نشان داده شده است (سوان و همکاران، ۲۰۰۴). با این حال، رفتار تکانشگرانه یماران دوقطبی بیشتر به صورت ایزوودیک است (سوان، پازاگلیا، نیکلز^{۱۵}، دگرتی و مولر، ۲۰۰۳) و در BPD بیشتر به شکل یک ویژگی پایدار (براؤن، کومتویس^{۱۶} و لینهان^{۱۷}، ۲۰۰۲) و البته با شدت بیشتر نسبت به یماران BD-II، بنا بری (۲۰۰۶) در بررسی مقطعی یماران MDD و BD-II و بنا بری (۲۰۰۶) در بررسی مقطعی یماران BD و MDD امکان وجود دو دسته علایم بی ارتباط با هم را در یماران BPD مطرح نمود؛ علایم ناپایداری عاطفی (که مرتبط با همبودی BD-II بودند) و علایم تکانشگری (که غیرمرتبط با BD-II بودند). متفاوت بودن تکانشگری در یماران BD و BPD را از یافته‌های پژوهش‌های زیست‌شناختی نیز می‌توان دریافت. بنظر می‌رسد که «تکانشگری مقطعی» و «صفت تکانشگری» پایه‌های زیست‌شناختی متفاوتی داشته باشند.

BD و BPD دارای برخی ویژگی‌های بالینی مشترک هستند. این مسئله به خودی خود می‌تواند به برخی مشکلات تشخیصی مانند تشخیص مثبت کاذب یا منفی کاذب هر یک از آن دو، و یا همبودی کاذب آنها بیانجامد. از مهم‌ترین ویژگی‌های بالینی مشترک آنها می‌توان به ناپایداری عاطفی،^{۱۸} تکانشگری و گرایش به خود کشی^{۱۹} اشاره نمود. این ویژگی‌های مشترک هنگامی که با فراوانی غیرمعارف اختلال افسردگی اساسی در یماران BPD (فراوانی مادام‌العمر: ۰/۸۰) (پیو و همکاران، ۲۰۰۸) در نظر گرفته شود، تصویر روشن‌تری از دشواری افراق دو تشخیص نشان می‌دهد. از سویی همبودی چشم‌گیر BD با اختلال‌های مصرف مواد (سوان، دگرتی^{۲۰}، پازاگلیا^{۲۱}، فم^{۲۲} و مولر^{۲۳}، ۲۰۰۴) و شیوع زیاد سوء‌صرف مواد در یماران BPD (انجمان روانپزشکی آمریکا، ۲۰۰۰) به تشابه بیشتر تابلوی بالینی آنها می‌اتجامد. بنابراین این فرضیه که BPD از نظر علامت‌شناسی یکی از اختلال‌های طیف دوقطبی است مطرح می‌گردد. در صورتی که این فرضیه درست باشد باید نشان داده شود که ویژگی‌های مشترک دو اختلال که در ملاک‌های تشخیصی DSM-IV-TR (همان‌جا) آمده است دارای اصلت است و صرفاً یک ویژگی ساختگی نیست.

یکی از ملاک‌های تشخیصی BPD در DSM-IV-TR (انجمان روانپزشکی آمریکا، ۲۰۰۰) ناپایداری عاطفی است که چنین تعریف شده است: «واکنش‌پذیری باز خلق (مانند کج خلقی)، تحریک‌پذیری یا اضطراب شدید دوره‌ای، که معمولاً چند ساعت و تنها به ندرت بیش از چند روز طول می‌کشد». در پی گیری‌های طولانی مدت یماران BPD، «ناپایداری عاطفی» پایدارترین نشانه بالینی بوده است (زانارینی^{۲۴}، فرانکنبرگ^{۲۵}، هنن^{۲۶} و سیلک^{۲۷}، ۲۰۰۳؛ زانارینی، فرانکنبرگ، هنن، رایش^{۲۸} و سیلک، ۲۰۰۶؛ پاریس^{۲۹} و زویگ-فرانک^{۳۰}، ۲۰۰۱)، ولی آیا این ناپایداری خلق همان است که در BD دیده می‌شود؟ همان‌گونه که بر پایه DSM-IV-TR (انجمان روانپزشکی آمریکا، ۲۰۰۰) بیان شد، آن‌چه در BPD نوعاً به عنوان ناپایداری عاطفی شناخته شده است،

1- affective instability	2- suicidality
3- Dougherty	4- Pazzaglia
5- Pham	6- Moeller
7- dysphoria	8- Zanarini
9- Frankenburg	10- Hennen
11- Silk	12- Reich
13- Paris	14- Zweig-Frank
15- Clarkin	16- Yeomans
17- Kernberg	18- Henry
19- trait	20- Nicholls
21- Comtois	22- Litehan

نمی کردند (گریلو^۱ و همکاران، ۲۰۰۴). افزون بر آن، بهبودی با دوام بود و تنها شش درصد بیماران عود پس از بهبودی داشتند (زانارینی و همکاران، ۲۰۰۳). این یکی از تبیین هایی است که اکسکال (۲۰۰۴) برای دوقطبی دانست بیماران مرزی از آن بهره می گیرد، چرا که این سیر از آن جهه به عنوان سیر بالینی اختلال های شخصیت شناخته می شود، متفاوت است. با این حال مقایسه این سیر با سیر BD نشان دهنده تفاوت های قابل توجه و غیرقابل اغماض است. بیماران BD هر چند در بسیاری از موارد، در بین دوره های خلقی، دارای علایم تحت بالینی خلقی (جود^{۱۱} و همکاران، ۲۰۰۲، ۲۰۰۳) و شناختی (راینسون^{۱۲} و فریر^{۱۳}، ۲۰۰۶) هستند، سیر اختلال در بیشتر آنها با شروع در ده سوم عمر (برک^{۱۴} و همکاران، ۲۰۰۷)، اپیزودیک بودن، بروز دوره هایی جدا از استرس های محیطی، عود های غیرقابل پیش یینی (انگست^{۱۵} و سلازو^{۱۶}، ۲۰۰۰؛ شعبانی و همکاران، ۱۳۸۵)، تند چرخی^{۱۷} به عنوان تظاهری «گذرا» (گولدبرگ^{۱۸} و همکاران، ۲۰۰۷؛ انگشت و سلازو، ۲۰۰۰) و بدتر شدن وضعیت بالینی در دهه های بعدی عمر (راینسون و فریر، ۲۰۰۶) مشخص می شود، در حالی که ویژگی های سیر BD برخلاف BPD عبارت است از شروع در ده سوم عمر، غیر اپیزودیک بودن، رابطه نزدیک تشدید علایم با استرس های محیطی، ویژگی های رفتاری و خلقی قابل پیش یینی (بر پایه تعریف اختلال شخصیت) (انجمان روپرزشکی آمریکا، ۲۰۰۰)، ناپایداری خلق به عنوان پایدارترین نشانه بالینی در بی گیری های دراز مدت (زانارینی و همکاران، ۲۰۰۳؛ زانارینی و همکاران، ۲۰۰۶؛ پاریس و زویگ-فرانک^{۱۹}؛ ۲۰۰۱) و بهتر شدن وضعیت بالینی در دهه های بعدی عمر (پاریس و زویگ-فرانک، ۲۰۰۱). بنابراین آن چه از مقایسه سیر بالینی دو اختلال برداشت می شود، این است که سیر بالینی BPD از سیر بالینی BD پیروی نمی کند و تفاوت های اساسی میان سیر بالینی آن دو وجود دارد.

سوان، اندرسون، د گرتی و مولر (۲۰۰۱) بر پایه میزان خطاهای ارتکاب در آزمون عملکرد پیوسته^۲، تکانشگری وابسته به حالت^۳ را بررسی کردند و همبستگی این نوع تکانشگری را با علایم مانیک - و نه علایم افسردگی - نشان دادند. از آن جا که عملکرد نورآدرنرژیک نیز در حالات مانیک و مختلط BD افزایش نشان می دهد و این افزایش دارای همبستگی با مانیک و نه افسردگی گزارش شده است (سوان، ۱۹۸۷؛ مولر، ۱۹۹۶ و برویچ^۴، ۲۰۰۶)، احتمال وجود پایه زیست شناختی تغییر عملکرد نورآدرنرژیک برای تکانشگری وابسته به حالت مطرح گردیده است. از سوی دیگر، تکانشگری وابسته به صفت^۵ که بر پایه سنجه های شخصیت ارزیابی می شود، ممکن است با شاخص های زیست شناختی پایدارتری مانند عملکرد سروتونرژیک در ارتباط باشد (مانوک^۶ و همکاران، ۱۹۹۸). ویژگی مهم دیگر BPD، ناپایداری در روابط میان فردی است، که بر پایه بازیستی پاریس، گاندرسون و واینبرگ^۷ (۲۰۰۷) در مقایسه با بیماران BD ارزیابی نشده است.

۳- سیر

پژوهش های جدیدتر که در آنها شمار بیماران BPD بیشتر بوده و پی گیری بیماران با دقیق بیشتری انجام شده، نشان داده اند که بهبودی با گذشت زمان در BPD بسیار شایع تر از آن چیزی است که مطالعات قدیمی تر که حجم نمونه کوچکتر و زمان پی گیری کوتاه تر داشته اند، گزارش کرده بودند. هر چند گروهی از بیماران BPD علایم بیشتر بیماران در گذر در دراز مدت خواهند داشت، علایم بیشتر بیماران در گذر زمان بهتر و یا حتی ناپایید می شود (زانارینی، ۲۰۰۵). در یک برسی پس از ۲۷ سال تنها پنج بیمار از ۶۴ بیمار BPD کما کان ملاک های اختلال شخصیت مرزی را پر می کردند (پاریس و زویگ-فرانک، ۲۰۰۱). در مطالعه MSAD^۸ با حجم نمونه ۳۶۲ بیمار مبتلا به اختلال شخصیت که ۲۹۰ بیمار آن، معیار های BPD را بر پایه DSM-III-R (انجمان روپرزشکی آمریکا، ۱۹۹۴) دارا بودند، نشان داده شد که ۳۴/۵٪ بیماران در پی گیری دو ساله، ۴۹/۴٪ در پی گیری چهار ساله، ۶۸/۶٪ در پی گیری شش ساله و ۷۳/۵٪ در پی گیری هشت ساله دارای تشخیص BPD بر پایه ملاک های تشخیصی نبودند (زانارینی و همکاران، ۲۰۰۳). در مطالعه CLPS^۹ (۴۴٪) بیماران در پی گیری دو ساله معیار های BPD را کامل

1- Continuous Performance Test

2- state-dependent	3- Grunze
4- Broich	5- trait-dependent
6- Grilo	7- Weinberg
8- Mclean Study of Adult Development	
9- Collaborative Longitudinal Personality Disorders Study	
10- Manuck	11- Judd
12- Robinson	13- Ferrier
14- Berk	15- Angest
16- Sellaro	17- rapid cycling
18- Goldberg	

۴- پاسخ به درمان

(فونتولاکیس^{۱۸} و همکاران، ۲۰۰۵). شواهد موجود در ارتباط با نامناسب بودن تجویز داروهای ضدافسردگی در بیماران دوقطبی، شامل افزودن احتمال تبدیل وضعیت خلقی بیمار به مانیا، بروز اپیزود مختلف^{۱۹}، تشدید یا بروز تندچرخی (گلدبُرگ و قائمی، ۲۰۰۵) و افزایش بالقوه احتمال اقدام به خودکشی (ویمر^{۲۰} و اکیسکال، ۲۰۰۶) است. هرچند اعتبار پدیده های مانند «مانیای ناشی از مصرف داروی ضدافسردگی» یا «تندچرخی ناشی از مصرف این داروها» به چالش کشیده شده است (بیشت^{۲۱}، گیجمن، نولن و انگست، ۲۰۰۸؛ کوریل^{۲۲} و همکاران، ۲۰۰۳)، مطالعه مهم STEP-BD^{۲۳} (ساکس^{۲۴} و همکاران، ۲۰۰۷) اثربخش نبودن داروهای ضدافسردگی را در همراهی با داروهای ثبت کننده خلق در درمان افسردگی حاد دوقطبی نشان داد و بازیبینی بررسی های نیز نشان داده است که اساساً اثربخشی داروهای ضدافسردگی در بیماران مبتلا به افسردگی دوقطبی زیر سؤال است (قائمی و همکاران، ۲۰۰۸).

گذشته از تفاوت قابل ملاحظه اثرات داروهای ضدافسردگی در بیماران BPD و BD، تفاوت در پاسخ به داروهای ثبت کننده خلق بین دو گروه بیماران یاد شده نیز در خور توجه است. پاریس و همکاران (۲۰۰۷) با بررسی پژوهش های انجام شده در زمینه اثربخشی لیپیوم، کارپامازین و والپرات سدیم در BD و BPD، نشان دادند که با وجود اثرات این داروها در ثبت خلق بیماران دوقطبی (به ویژه دوقطبی نوع یک)، تأثیر چشم گیری بر خلق بیماران BPD ندارند و بیشتر بر تکانشگری آنها مؤثرند.

نتیجه گیری

بازیبینی بررسی های انجام شده گویای تفاوت های آشکار بین جنبه های گوناگون BD و BPD است. نوروتانسمیتری

یکی از روش های ارزیابی نزدیک بودن با ارتباط دو تشخیص روانپردازی، بررسی میزان تشابه پاسخ به درمان در آنهاست. در این راستا، مقایسه بیماران BPD و BD از نظر پیامد به کارگیری داروهای ضدافسردگی و داروهای ثبت کننده خلق در آنها، کمک کننده خواهد بود.

بیش بینی پاسخ به درمان در BPD دشوار تر است و داروهای به کار رفته در درمان آن دارای طیفی گسترده هستند (نیو و همکاران، ۲۰۰۸). حتی نوع علایم بهبود یافته با مصرف هر نوع داروی خاص با هر دسته دارویی خاص، در مطالعات گوناگون یکسان نبوده اند. برای نمونه سالزمن^۱ و همکاران (۱۹۹۴) اثر فلوکستین را بیشتر در کاهش «خشم» بیماران مؤثر گزارش نمودند، در حالی که زانارینی، فرانکبرگ و پاراچینی^۲ (۲۰۰۴)، این دارو را در بهبودی «خلق دیسپوریک» مؤثر دانستند. رین^۳، واندنبرینک^۴، وترز^۵ و وان دیک^۶ (۲۰۰۲) بهبودی «ناپایداری عاطفی» و عدم بهبودی تکانشگری و پرخاشگری را با مصرف فلووکسامین نشان دادند.

داروهای مهار کننده اختصاصی باز جذب سروتونین (SSRIs) به عنوان داروهای انتخابی در درمان BPD معرفی شده اند (انجمن روانپردازی آمریکا، ۲۰۰۱). هرچند شواهد موجود برای نشان دادن اثربخشی گروه های مختلف دارویی در درمان BPD قوی نیست، اما مرور اخیر آبراهام^۷ و کالابرنس^۸ (۲۰۰۸) نشان دهنده وجود شواهد بیشتری برای اثربخشی SSRI ها و بهویژه الانزایپین است. به گزارش آنان، تا کنون شش مطالعه به بررسی اثربخشی SSRI ها در BPD پرداخته اند: پنج مطالعه با فلوکستین و یک مطالعه با فلووکسامین. تنها در یکی از این بررسی ها (سیمپسون^۹ و همکاران، ۲۰۰۵)، اثربخشی فلوکستین تأیید نگردید. در مطالعات فلوکستین، اثربخشی این دارو بیشتر بر پرخاشگری تکانشی و یا خصومت^{۱۰} و در تک مطالعه فلووکسامین (رین و همکاران، ۲۰۰۲) بر ناپایداری خلق بوده است. از سوی دیگر، هرچند اثربخشی داروهای ضدافسردگی در درمان BD در مرور های سیستماتیک تأیید گردیده است (گیجمن^{۱۱}، گذز^{۱۲}، رندل^{۱۳}، نولن^{۱۴} و گودوین^{۱۵}؛ ۲۰۰۴؛ مسولو و همکاران، ۲۰۰۶)، تنها کاربرد مورد تأیید فعلی FDA^{۱۶} برای این دسته دارویی، تجویز فلوکستین همراه با الانزایپین در دوره حاد افسردگی دوقطبی است و در رهمودهای^{۱۷} مختلف درمان BD، تجویز یک داروی ضدافسردگی بدون تجویز هم زمان یک داروی ثبت کننده خلق مجاز داشته نشده است.

1- Salzman	2- Parachini
3- Rinne	4- Van den Brink
5- Wouters	6- Van Dyck
7- Abraham	8- Calabrese
9- Simpson	10- hostility
11- Gijsman	12- Geddes
13- Rendell	14- Nolen
15- Goodwin	
16- US Food and Drug Administration	
17- guidelines	18- Fountoulakisa
19- mixed	20- Rihmer
21- Licht	22- Coryell
23- Systematic Treatment Enhancement Program for Bipolar Disorder	24- Sachs

- Baldessarini, R. J. (2000). A plea for integrity of the bipolar disorder concept. *Bipolar Disorders*, 2, 3-7.
- Benson, K. L., King, R., Gordon, D., Silva, J. A. & Zarcone, V. P. (1990). Sleep patterns in borderline personality disorder. *Journal of Affective Disorders*, 18, 267-273.
- Berk, M., Dodd, S., Callaly, P., Berk, L., Fitzgerald, P., de Castella, A. R., Filia, S., Filia, K., Tahtalian, S., Biffin, F., Kelin, K., Smith, M., Montgomery, W., & Kulkarni, J. (2007). History of illness prior to a diagnosis of bipolar disorder or schizoaffective disorder. *Journal of Affective Disorders*, 103, 181-186.
- Blumberg, H. P., Leung, H. C., Skudlarski, P., Lacadie, C. M., Fredericks, C. A., Harris, B. C., Charney, D. S., Gore, J. C., Krystal, J. H., & Peterson, B. S. (2003). A functional magnetic resonance imaging study of bipolar disorder: State- and trait-related dysfunction in ventral prefrontal cortices. *Archives of General Psychiatry*, 60, 601-609.
- Boes, A. D., Tranel, D., Anderson, S. W., & Nopoulos, P. (2008). Right anterior cingulate: A neuroanatomical correlate of aggression and defiance in boys. *Behavioral Neuroscience*, 122, 677-684.
- Bond, D. J., Noronha, M. M., Kauer-Sant'anna, M., Lam, R. W., & Yatham, L. N. (2008). Antidepressant-associated mood elevations in bipolar II disorder compared with bipolar I disorder and major depressive disorder: A systematic review and meta-analysis. *Journal of Clinical Psychiatry*, 69, 1589-1601.
- Brown, G. L., Ebert, M. H., Goyer, P. F., Jimerson, D. C., Klein, W. J., Bunney, W. E., & Goodwin, F. K. (1982). Aggression, suicide, and serotonin: Relationships to CSF amine metabolites. *American Journal of Psychiatry*, 139, 741-746.
- Brown, M. Z., Comtois, K. A., & Linehan, M. M. (2002). Reasons for suicide attempts and nonsuicidal self-injury in women with borderline personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*, 111, 198-202.
- Clarkin, G. F., Yeomans, F. E., & Kernberg, O. F. (2006). *Psychotherapy for borderline personality*. Washington DC: American Psychiatric Association.
- Coccaro, E. F., Siever, L. J., Klar, H. M., Maurer, G., Cochrane, K., Cooper, T. B., Mohs, R. C., & Davis, K. L. (1989). Serotonergic studies in patients with affective and personality disorders: Correlates with suicidal and

که بیش از همه کمیود آن در BPD نشان داده شده است، اهمیت زیادی در پاتوفیزیولوژی BD ندارد. الگوی پلی سومونوگرافیک خواب و نتیجه DST بیماران BPD پیشتر به MDD یا اپیزودهای افسردگی BD شباخت دارد، تا اپیزودهای مابک یا دوره بین دو اپیزود از نظر علامت‌شناسی و فنون‌نلوزی، بیماران مبتلا به BD و BPD با هم متفاوتند و ویژگی‌های خلقی آن‌ها یکسان نیست. سیر و درمان BPD نیز از آنچه تا کنون از سیر و درمان BD می‌دانیم پیروی نمی‌کند. بنابراین بر پایه دانش امروز، نمی‌توان BPD را نوعی دانست و باید در تعیین درمان‌های BD به جز آنهایی که مستند بر شواهد است، پرهیز کرد.

منابع

- شعبانی، امیر؛ افتخار، مهرداد؛ دانش‌آموز، بدری؛ احمدخانیها، حمیدرضا؛ حکیم‌شورشتری، میترا؛ قلعه‌بندی، میرفرهاد؛ پناگی، لیلی (۱۳۸۵). میزان عود در اختلال دوقطبی نوع یک: بین گیری ۱۷ ماهه بیماران مبتلا به اولین دوره مانیا. *فناوریه تازه‌های علوم شناختی*، سال هشتم، شماره ۳، ۴۲-۵۷.
- شعبانی، امیر (۱۳۸۸). راهکارهای کاملاً تشخیص‌های منفی و مثبت کاذب اختلالات دوقطبی. *مجله روانپردازی و روانشناسی بالینی ایران*، سال پانزدهم، شماره ۲، ۹۹-۱۲۷.
- Abraham, P. F., & Calabrese, J. R. (2008). Evidenced-based pharmacologic treatment of borderline personality disorder: A shift from SSRIs to anticonvulsants and atypical antipsychotics? *Journal of Affective Disorders*, 111, 21-30.
- Agurell, S. (1981) Biogenic amines and depression. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 290 (Suppl.). 17-19.
- Akiskal, H. S. (2004). Demystifying borderline personality: Critique of the concept and unorthodox reflections on its natural kinship with the bipolar spectrum. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 110, 401-407.
- American Psychiatric Association (1994). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th. ed.). Washington, DC: American Psychiatric Association.
- American Psychiatric Association (2000). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (4th. ed., text revision) (DSM-IV-TR). Washington, DC: APA.
- Angst, J. & Sellaro, R. (2000). Historical perspectives and natural history of bipolar disorder. *Biological Psychiatry*, 48, 445-457.
- Asaad, T., Okasha, T., & Okasha, A. (2002). Sleep EEG findings in ICD-10 borderline personality disorder in Egypt. *Journal of Affective Disorders*, 71, 11-18.

- impulsive aggressive behavior. *Archives of General Psychiatry*, 46, 587-599.
- Coryell, W., Solomon, D., Turvey, C., Keller, M., Leon, A. C., Endicott, J., Schettler, P., Judd, L., & Mueller, T. (2003). The long-term course of rapid-cycling bipolar disorder. *Archives of General Psychiatry*, 60, 914-920.
- De la Fuente, J. M., & Mendlewicz, J. (1996). TRH stimulation and dexamethasone suppression in borderline personality disorder. *Biological Psychiatry*, 40, 412-418.
- De la Fuente, J. M., Bobes, J., Vizuete, C., & Mendlewicz, J. (2002). Effects of carbamazepine on dexamethasone suppression and sleep electroencephalography in borderline personality disorder. *Neuropsychobiology*, 45, 113-119.
- De Cuyper, H. (1987). (Auto)aggression and serotonin: A review of human data. *Acta Psychiatrica Belgica*, 87, 325-331.
- Fountoulakis, K. N., Vietab, T. E., Sanchez-Moreno, J., Kaprinis, S. G., Goikolea, J. M., & Kaprinis, G. S. (2005). Treatment guidelines for bipolar disorder: A critical review. *Journal of Affective Disorders*, 86, 1-10.
- Frankle, W. G., Lombardo, I., New, A. S., Goodman, M., Talbot, P. S., Huang, Y., Hwang, D. R., Slifstein, M., Curry, S., bi-Dargham, A., Laruelle, M., & Siever, L. J. (2005). Brain serotonin transporter distribution in subjects with impulsive aggressivity: A positron emission study with [11C]MeN 5652. *American Journal of Psychiatry*, 162, 915-923.
- Friedel, R. O. (2004). Dopamine dysfunction in borderline personality disorder: A hypothesis. *Neuropsychopharmacology*, 29, 1029-1039.
- Ghaemi, S. N., Wingo, A. P., Filkowski, M. A., & Baldessarini, R. J. (2008). Long-term antidepressant treatment in bipolar disorder: Meta-analyses of benefits and risks. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 118, 347-356.
- Gijsman, H. J., Geddes, J. R., Rendell, J. M., Nolen, W. A., & Goodwin, G. M. (2004). Antidepressants for bipolar depression: A systematic review of randomized, controlled trials. *American Journal of Psychiatry*, 161, 1537-1547.
- Goldberg, J. F., Perlis, R. H., Ghaemi, S. N., Calabrese, J. R., Bowden, C. L., Wisniewski, S., Miklowitz, D. J., Sachs, G. S., & Thase, M. E. (2007). Adjunctive antidepressant use and symptomatic recovery among bipolar depressed patients with concomitant manic symptoms: Finding from the STEP-BD. *American Journal of Psychiatry*, 164 (9), 1348-1355.
- Goldberg, J. F., & Ghaemi, S. N. (2005). Benefits and limitations of antidepressants and traditional mood stabilizers for treatment of bipolar depression. *Bipolar Disorders*, 7 (Suppl. 5), 3-12.
- Golden, R. N., Gilmore, J. H., Corrigan, M. H., Ekstrom, R. D., Knight, B. T., & Garbutt, J. C. (1991). Serotonin, suicide, and aggression: Clinical studies. *Journal of Clinical Psychiatry*, 52 (Suppl.), 61-69.
- Goveas, J. S., Csernansky, J. G., & Coccaro, E. F. (2004). Platelet serotonin content correlates inversely with life history of aggression in personality-disordered subjects. *Psychiatry Research*, 126, 23-32.
- Grilo, C. M., Sanislow, C. A., Gunderson, J. G., Pagano, M. E., Yen, S., Zanarini, M. C., Shea, M. T., Skodol, A. E., Stout, R. L., Morey, L. C., & McGlashan, T. H. (2004). Two-year stability and change of schizotypal, borderline, avoidant, and obsessive-compulsive personality disorders. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 72, 767-775.
- Gunderson, J. G., Weinberg, I., Daversa, M. T., Kueppenbender, K. D., Zanarini, M. C., Shea, M. T., Skodol, A. E., Sanislow, C. A., Yen, S., Morey, L. C., Grilo, C. M., McGlashan, T. H., Stout, R. L., & Dyck, I. (2006). Descriptive and longitudinal observations on the relationship of borderline personality disorder and bipolar disorder. *American Journal of Psychiatry*, 163, 1173-1178.
- Gurvits, I. G., Koenigsberg, H. W., & Siever, L. J. (2000). Neurotransmitter dysfunction in patients with borderline personality disorder. *Psychiatric Clinics of North America*, 23, 27-40, vi.
- Hazlett, E. A., New, A. S., Newmark, R., Haznedar, M. M., Lo, J. N., Speiser, L. J., Chen, A. D., Mitropoulou, V., Minzenberg, M., Siever, L. J., & Buchsbaum, M. S. (2005). Reduced anterior and posterior cingulate gray matter in borderline personality disorder. *Biological Psychiatry*, 58, 614-623.
- Henry, C., Mitropoulou, V., New, A. S., Koenigsberg, H. W., Silverman, J., & Siever, L. J. (2001). Affective instability and impulsivity in borderline personality and bipolar II disorders: Similarities and differences. *Journal of Psychiatric Research*, 35, 307-312.
- Ising, M., Kunzel, H. E., Binder, E. B., Nickel, T., Modell, S., & Holsboer, F. (2005). The combined dexamethasone/CRH test as a potential surrogate marker in depression. *Progress in Neuro-psychopharmacology & Biological Psychiatry*, 29, 1085-1093.
- Judd, L. L., Akiskal, H. S., Schettler, P. J., Coryell, W., Endicott, J., Maser, J. D., Solomon, D. A., Leon, A.C.,

- & Keller, M. B. (2003). A prospective investigation of the natural history of the long-term weekly symptomatic status of bipolar II disorder. *Archives of General Psychiatry*, 60, 261-269.
- Judd, L. L., Akiskal, H. S., Schettler, P. J., Endicott, J., Maser, J., Solomon, D. A., Leon, A. C., Rice, J. A., & Keller, M. B. (2002). The long-term natural history of the weekly symptomatic status of bipolar I disorder. *Archives of General Psychiatry*, 59, 530-537.
- Leyton, M., Okazawa, H., Diksic, M., Paris, J., Rosa, P., Mzengeza, S., Young, S. N., Blier, P., & Benkelfat, C. (2001). Brain Regional alpha-[11C]methyl-L-tryptophan trapping in impulsive subjects with borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 158, 775-782.
- Licht, R. W., Gijsman, H., Nolen, W. A., & Angst, J. (2008). Are antidepressants safe in the treatment of bipolar depression? A critical evaluation of their potential risk to induce switch into mania or cycle acceleration. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 118, 337-346.
- Linnoila, V. M., & Virkkunen, M. (1992). Aggression, suicidality, and serotonin. *Journal of Clinical Psychiatry*, 53 (Suppl.), 46-51.
- Manuck, S. B., Flory, J. D., McCaffery, J. M., Matthews, K. A., Mann, J. J., & Muldoon, M. F. (1998). Aggression, impulsivity, and central nervous system serotonergic responsivity in a nonpatient sample. *Neuropsychopharmacology*, 19, 287-299.
- Moller, H. J., Grunze, H., & Broich, K. (2006). Do recent efficacy data on the drug treatment of acute bipolar depression support the position that drugs other than antidepressants are the treatment of choice? A conceptual review. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*, 256, 1-16.
- Murray, R. M., Lappin, J., & Di, E. M. (2008). Schizophrenia: From developmental deviance to dopamine dysregulation. *European Neuropsychopharmacology*, 18 (Suppl. 3), 129-134.
- New, A. S., Buchsbaum, M. S., Hazlett, E. A., Goodman, M., Koenigsberg, H. W., Lo, J., Iskander, L., Newmark, R., Brand, J., O'Flynn, K., & Siever, L. J. (2004). Fluoxetine increases relative metabolic rate in prefrontal cortex in impulsive aggression. *Psychopharmacology*, 176, 451-458.
- New, A. S., Hazlett, E. A., Buchsbaum, M. S., Goodman, M., Reynolds, D., Mitropoulou, V., Sprung, L., Shaw, R. B. Jr., Koenigsberg, H., Platholi, J., Silverman, J., & Siever, L. J. (2002). Blunted prefrontal cortical 18 fluorodeoxyglucose positron emission tomography response to meta-chlorophenylpiperazine in impulsive aggression. *Archives of General Psychiatry*, 59, 621-629.
- New, A. S., Triebwasser, J., & Charney, D. S. (2008). The case for shifting borderline personality disorder to Axis I. *Biological Psychiatry*, 64, 653-659.
- Paris, J., & Zweig-Frank, H. (2001). A 27-year follow-up of patients with borderline personality disorder. *Comprehensive Psychiatry*, 42, 482-487.
- Paris, J., Gunderson, J., & Weinberg, I. (2007). The interface between borderline personality disorder and bipolar spectrum disorders. *Comprehensive Psychiatry*, 48, 145-154.
- Philipsen, A., Feige, B., Al-Shajlawi, A., Schmahl, C., Bohus, M., Richter, H., Voderholzer, U., Lieb, K., & Riemann, D. (2005). Increased delta power and discrepancies in objective and subjective sleep measurements in borderline personality disorder. *Journal of Psychiatry Research*, 39, 489-498.
- Post, R. M., Speer, A. M., Hough, C. J., & Xing, G. (2003). Neurobiology of bipolar illness: Implications for future study and therapeutics. *Annals of Clinical Psychiatry*, 15, 85-94.
- Rao, U., Dahl, R. E., Ryan, N. D., Birmaher, B., Williamson, D. E., Rao, R., & Kaufman, J. (2002). Heterogeneity in EEG sleep findings in adolescent depression: unipolar versus bipolar clinical course. *Journal of Affective Disorders*, 70, 273-280.
- Reynolds, C. F., Soloff, P. H., Kupfer, D. J., Taska, L. S., Restifo, K., Coble, P. A., & McNamara, M. E. (1985). Depression in borderline patients: A prospective EEG sleep study. *Psychiatry Research*, 14, 1-15.
- Riemann, D., Voderholzer, U., & Berger, M. (2002). Sleep and sleep-wake manipulations in bipolar depression. *Neuropsychobiology*, 45 (Suppl. 1), 7-12.
- Rihmer, Z., & Akiskal, H. (2006). Do antidepressants treat(en) depressives? Toward a clinically judicious formulation of the antidepressant-suicidality FDA advisory in light of declining national suicide statistics

- from many countries. *Journal of Affective Disorders*, 94 (1-3), 3-13.
- Rinne, T., Van den Brink, W., Wouters, L., & Van Dyck, R. (2002). SSRI treatment of borderline personality disorder: A randomized, placebo-controlled clinical trial for female patients with borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 159, 2048-2054.
- Robinson, L. J., & Ferrier, I. N. (2006). Evolution of cognitive impairment in bipolar disorder: A systematic review of cross-sectional evidence. *Bipolar Disorders*, 8, 103-116.
- Roschke, J., & Mann, K. (2002). The sleep EEG's microstructure in depression: Alterations of the phase relations between EEG rhythms during REM and NREM sleep. *Sleep Medicine*, 3, 501-505.
- Ryding, E., Lindstrom, M., & Traskman-Bendz, L. (2008). The role of dopamine and serotonin in suicidal behaviour and aggression. *Progress in Brain Research*, 172, 307-315.
- Sachs, G. S., Nierenberg, A. A., Calabrese, J. R., Marangell, L. B., Wisniewski, S. R., Gyulai, L., Friedman, E. S., Bowden, C. L., Fossey, M. D., Ostacher, M. J., Ketter, T. A., Patel, J., Hauser, P., Rapport, D., Martinez, J. M., Allen, M. H., Miklowitz, D. J., Otto, M. W., Dennehy, E. B., & Thase, M. E. (2007). Effectiveness of adjunctive antidepressant treatment for bipolar depression. *New England Journal of Medicine*, 356, 1711-1722.
- Salzman, C., Wolfson, A. N., Schatzberg, A., Looper, J., Henke, R., Albanese, M., Schwartz, J., & Miyawaki, E. (1994). Effect of fluoxetine on anger in symptomatic volunteers with borderline personality disorder. *Journal of Clinical Psychopharmacology*, 15, 23-29.
- Semiz, U. B., Basoglu, C., Ebrinc, S., & Cetin, M. (2008). Nightmare disorder, dream anxiety, and subjective sleep quality in patients with borderline personality disorder. *Psychiatry and Clinical Neurosciences*, 62, 48-55.
- Shabani, A. (2007). Confusion in diagnosing bipolar disorders: Underdiagnosed or overdiagnosed? *The Official Newsletter of the International Society for Bipolar Disorders*, 8, 6-7.
- Shabani, A., Habibi, L. K., Nojomi, M., Chimch, N., Ghaemi, S. N., & Soleimani, N. (2009). The Persian Bipolar Spectrum Diagnostic Scale and Mood Disorder Questionnaire in screening patients with bipolar disorder. *Archives of Iranian Medicine*, 12, 41-47.
- Shabani, A., Hassanzadeh, M., Daneshamouz, B., Akbari, M., & Taban, M. (2009). False positive diagnosis of mood disorders in an Objective Structured Clinical Examination setting. *Iranian Journal of Psychiatry and Behavioral Sciences*, 3 (1), 15-18.
- Shabani, A., Zolfogol, F., & Akbari, M. (2009). Brief major depressive episode as an essential predictor of the bipolar spectrum disorder. *Journal of Research in Medical Sciences*, 14, 29-35.
- Siever, L. J., Torgersen, S., Gunderson, J. G., Livesley, W. J., & Kendler, K. S. (2002). The borderline diagnosis III: Identifying endophenotypes for genetic studies. *Biological Psychiatry*, 51, 964-968.
- Simpson, E. B., Yen, S., Costello, E., Rosen, K., Begin, A., Pistorello, J., & Pearlstein, T. (2005). Combined dialectical behavior therapy and fluoxetine in the treatment of borderline personality disorder. *Journal of Clinical Psychiatry*, 65, 379-385.
- Smith, A. B., Taylor, E., Brammer, M., Halari, R., & Rubia, K. (2008). Reduced activation in right lateral prefrontal cortex and anterior cingulate gyrus in medication-naïve adolescents with attention deficit hyperactivity disorder during time discrimination. *Journal of Child Psychology and Psychiatry, and Allied Disciplines*, 49, 977-985.
- Soloff, P. H., Meltzer, C. C., Greer, P. J., Constantine, D., & Kelly, T. M. (2000). A fenfluramine-activated FDG-PET study of borderline personality disorder. *Biological Psychiatry*, 47, 540-547.
- Soloff, P. H., Price, J. C., Meltzer, C. C., Fabio, A., Frank, G. K., & Kaye, W. H. (2007). 5HT2A receptor binding is increased in borderline personality disorder. *Biological Psychiatry*, 62, 580-587.
- Stokes, P. E., Stoll, P. M., Koslow, S. H., Maas, J. W., Davis, J. M., Swann, A. C., & Robins, E. (1984). Pretreatment DST and hypothalamic-pituitary-adrenocortical function in depressed patients and comparison groups: A multicenter study. *Archives of General Psychiatry*, 41, 257-267.
- Swann, A. C., Anderson, J. C., Dougherty, D. M., & Moeller, F. G. (2001). Measurement of inter-episode

- impulsivity in bipolar disorder. *Psychiatry Research*, 101, 195-197.
- Swann, A. C., Dougherty, D. M., Pazzaglia, P. J., Pham, M., & Moeller, F. G. (2004). Impulsivity: A link between bipolar disorder and substance abuse. *Bipolar Disorders*, 6, 204-212.
- Swann, A. C., Koslow, S. H., Katz, M. M., Maas, J. W., Javaid, J., Secunda, S. K., Robins, E. (1987). Lithium carbonate treatment of mania: cerebrospinal fluid and urinary monoamine metabolites and treatment outcome. *Archives of General Psychiatry* 44, 345-354
- Swann, A. C., Pazzaglia, P., Nicholls, A., Dougherty, D. M., & Moeller, F. G. (2003). Impulsivity and phase of illness in bipolar disorder. *Journal of Affective Disorders*, 73, 105-111.
- Swann, A. C., Stokes, P. E., Casper, R., Secunda, S. K., Bowden, C. L., Berman, N., Katz, M. M., & Robins, E. (1992). Hypothalamic-pituitary-adrenocortical function in mixed and pure mania. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 85, 270-274.
- Tebartz van, E. L., Hesslinger, B., Thiel, T., Geiger, E., Haegele, K., Lemieux, L., Lieb, K., Bohus, M., Hennig, J., & Ebert, D. (2003). Frontolimbic brain abnormalities in patients with borderline personality disorder: A volumetric magnetic resonance imaging study. *Biological Psychiatry*, 54, 163-171.
- Van Praag, H. M. (2000). Serotonin disturbances and suicide risk: Is aggression or anxiety the interjacent link? *Crisis*, 21, 160-162.
- Van Praag, H. M., Plutchik, R., & Conte, H. (1986). The serotonin hypothesis of (auto)aggression. Critical appraisal of the evidence. *Annals of New York Academy Sciences*, 487, 150-167.
- Wetzler, S., Kahn, R. S., Asnis, G. M., & Korn, M., van Praag, H. M. (1991). Serotonin receptor sensitivity and aggression. *Psychiatry Research*, 37, 271-279.
- Wingenfeld, K., Lange, W., Wulff, H., Berca, C., Beblo, T., Saavedra, A. S., Mensebach, C., & Driessen, M. (2007). Stability of the dexamethasone suppression test in borderline personality disorder with and without comorbid PTSD: A one-year follow-up study. *Journal of Clinical Psychology*, 63, 843-850.
- Yang, T. T., Simmons, A. N., Matthews, S. C., Tapert, S. F., Frank, G. K., Bischoff-Grethe, A., Lansing, A. E., Wu, J., & Paulus, M. P. (2009). Adolescent subgenual anterior cingulate activity is related to harm avoidance. *Neuroreport*, 20, 19-23.
- Zanarini, M. C. (2005). *Borderline Personality Disorder*. New York: Taylor & Francis Group.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., & Parachini, E. A. (2004). A preliminary, randomized trial of fluoxetine, olanzapine, and the olanzapine-fluoxetine combination in women with borderline personality disorder. *Journal of Clinical Psychiatry*, 65, 903-907.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Hennen, J., & Silk, K. R. (2003). The longitudinal course of borderline psychopathology: 6-year prospective follow-up of the phenomenology of borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 160, 274-283.
- Zanarini, M. C., Frankenburg, F. R., Hennen, J., Reich, D. B., & Silk, K. R. (2006). Prediction of the 10-year course of borderline personality disorder. *American Journal of Psychiatry*, 163, 827-832.